

Briuselis, 2023 m. birželio 9 d.
(OR. en)

9942/23

JAI 748
FREMP 164

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Pirmininkaujančios valstybės narės išvados dėl LGBTI asmenų saugumo Europos Sąjungoje

2023 m. birželio 9 d. įvykusiame 3955-ame posėdyje Taryba išnagrinėjo Tarybos išvadų dėl LGBTI asmenų saugumo Europos Sąjungoje projektą. Diskusijose nepavyko pasiekti bendro sutarimo dėl išvadų. Tačiau pirmininkaujanti valstybė narė galėjo padaryti išvadą, kad 25 delegacijos pritarė visam šio dokumento priede pateiktam tekstui.

Pirmininkaujančios valstybės narės išvados dėl LGBTI asmenų saugumo Europos Sąjungoje

- a. **primindami** Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnį, pagal kurį Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, ir **pabrėždama**, kad Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 21 straipsniu aiškiai draudžiama bet kokia diskriminacija dėl lyties ir seksualinės orientacijos;
- b. **pabrėždami**, kad žmogaus teisės yra visuotinės, nedalomos, tarpusavyje priklausomos ir tarpusavyje susijusios, o valstybės narės yra įsipareigojusios užtikrinti Chartijoje ir Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje įtvirtintas teises ir laisves visiems jų jurisdikcijai priklausantiems asmenims;
- c. **pripažindami** valstybių narių atsakomybę užtikrinti visų pažeidžiamoje padėtyje esančių grupių saugumą, be kita ko, nustatant visus jų apsaugos trūkumus ir juos sušvelninant;
- d. **primindami** tai, kad Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 8 ir 10 straipsniuose nustatyta, kad visuose savo veiksmuose, nustatydama bei įgyvendindama savo politikos kryptis ir veiksmus, Sąjunga siekia pašalinti nelygybę ir kovoti su diskriminacija, be kita ko, dėl lyties ir seksualinės orientacijos, o SESV 19 straipsniu Taryba įgaliojama imtis veiksmų, kad būtų kovojama su diskriminacija dėl šių priežasčių;
- e. **pripažindami**, kad sąveikinių formų diskriminacija, įskaitant atvejus, kai LGBTI¹ asmenų diskriminacija yra susijusi su kitomis priežastimis, gali prisidėti prie to, kad pablogės pažeidžiama padėtis ir padidės rizika, jog LGBTI asmenys patirs neapykantos nusikaltimus ar neapykantos retoriką;

¹ Šiose išvadose santrumpa LGBTI vartojama kaip lesbietės, gėjus, biseksualius, translyčius ir interseksualius asmenis apimanti santrumpa.

- f. **dar kartą patvirtindami** Direktyvos 2012/29/ES (toliau – Nusikaltimų aukų teisių direktyva), kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai, svarbą, nes šia direktyva užtikrinama, kad visos nusikaltimų aukos būtų pripažįstamos ir su jomis būtų elgiamasi pagarbiai, neįžeidžiamai, atsižvelgiant į jų poreikius, profesionaliai bei nediskriminuojant, ir **pabrėždami**, kad 2020–2025 m. ES strategija dėl nusikaltimų aukų teisių yra skirta visoms nusikaltimų aukoms, kartu atkreipiant dėmesį į konkrečius labiausiai pažeidžiamoje padėtyje esančių asmenų, pavyzdžiui, prieš LGBTI asmenis nukreiptų neapykantos nusikaltimų aukų, poreikius;
- g. **pakartodami** 2013 m. gruodžio 6 d. Tarybos išvadas dėl kovos su neapykantos nusikaltimais Europos Sąjungoje, kuriose pripažįstamas aiškus ryšys, viena vertus, tarp lygybės propagavimo bei kovos su diskriminacija ir, kita vertus, kovos su neapykantos nusikaltimais;
- h. **pakartodami** 2016 m. birželio 16 d. Tarybos išvadas dėl LGBTI asmenų lygybės, kuriose pabrėžiama, kad svarbu skatinti lygybę ir kovoti su diskriminacija, pavyzdžiui, renkant lyginamuosius duomenis ir užtikrinant suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą;
- i. **pakartodami** 2021 m. kovo 5 d. Tarybos išvadas dėl Pagrindinių teisių chartijos taikymo Europos Sąjungoje stiprinimo, kuriose pabrėžiama, kad vis dar susiduriama su rimtomis problemomis ir kliūtimis, trukdančiomis kiekvienam, įskaitant LGBTI asmenis, visapusiškai naudotis pagrindinėmis teisėmis;
- j. **primindami** 2023 m. kovo 10 d. Tarybos išvadas dėl ES pagrindinių teisių chartijos taikymo ir pilietinės erdvės vaidmens saugant ir propaguojant pagrindines teises ES, nes pilietinės visuomenės organizacijos ir žmogaus teisių gynėjai atlieka labai svarbų vaidmenį saugant LGBTI asmenis nuo smurto, priekabiavimo ir diskriminacijos;
- k. **pabrėždami** bendrą Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos kartu su valstybėmis narėmis atsakomybę saugoti ir propaguoti pagrindines teises, be kita ko, užtikrinti vienodą požiūrį ir lygybę visų atžvilgiu;

1. **pripažindami** bendrų pastangų su tarptautinėmis organizacijomis, pavyzdžiui, Europos Taryba, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija ir Jungtinėmis Tautomis, svarbą apsaugant ir skatinant visapusišką visų asmenų, įskaitant LGBTI asmenis, naudojimąsi žmogaus teisėmis;
- m. **smerkdami** Rusijos agresijos karą prieš Ukrainą ir **su susirūpinimu pripažindami** padidėjusią stigmatizavimo, smurto, priekabiavimo ir diskriminacijos, be kita ko, LGBTI asmenų atžvilgiu riziką, kylančią dėl karo, taip pat tai, kad dėl šio karo gali padidėti dezinformacijos mastas.

Patvirtiname savo įsipareigojimą panaikinti nelygybę ir **patvirtiname** toliau pateikiamas išvadas.

LGBTI asmenų padėtis Europos Sąjungoje

1. **palankiai vertiname** tai, kad Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūra (toliau – Pagrindinių teisių agentūra) nuolat atlieka lyginamąsias ES masto apklausas dėl LGBTI asmenų padėties Sąjungoje, kurios padeda parengti palyginamus duomenis apie pagarbą LGBTI asmenų pagrindinėms teisėms, jų apsaugą ir naudojimąsi jomis, nes tokie duomenys yra ypač svarbus elementas stebint pokyčius bėgant laikui ir prisidedant prie politikos formavimo;
2. **pripažįstame** nerimą keliantį faktą, kad, palyginus 2012 m.² ir 2019 m.³ apklausų rezultatus matyti nedidelė bendra pažanga, o kai kuriais atžvilgiais – galimai blogėjanti padėtis ES, ir pabrėžia, kad 2019 m. apklausos išvadose nurodomos pasikartojančios problemos LGBTI asmenų naudojimosi savo pagrindinėmis teisėmis atžvilgiu ir akcentuojama, kad reikia veiksmingiau taikyti atitinkamą ES *acquis*;
3. **smerkiamo** tebesitęsiantį smurtą, priekabiavimą ir diskriminaciją LGBTI asmenų atžvilgiu visoje Sąjungoje – tai išryškina faktas, kad 2019 m. apklausos metu nustatyta, kad daug asmenų vis dar susiduria su tokiais veiksmais dėl to, kad jie yra LGBTI asmenys, ir retai apie tokius incidentus praneša policijai ar kitoms kompetentingoms įstaigoms;

² 2012 m. Europos Sąjungos apklausa dėl lesbiečių, gėjų, biseksualių ar transseksualių (LGBT) asmenų nuostatų ir patirties, FRA.

³ 2019 m. II ES-LGBTI apklausa ir „*A long way to go for LGBTI equality*“ („Dar daug reikia padaryti, kad būtų užtikrina LGBTI asmenų lygybė“), FRA, 2020 m.

4. **apgaiestaujame** dėl to, kad daugiau kaip pusė šių apklausų respondentų nurodė, jog dažniausiai jaučiasi priversti slėpti tai, kad priklauso LGBTI asmenims, kad apie 40 % savo priklausymo LGBTI neslepiančių asmenų nurodė apie patirtą priekabiavimą, ir kad fiziniai ar seksualiniai išpuoliai tebėra paplitę – tai patvirtina faktas, kad vienas iš dešimties respondentų pripažino, jog penkerių metų laikotarpiu iki apklausos buvo tapęs tokio smurto auka, tuo tarpu translyčių ir interseksualių respondentų atveju tokio smurto pavojus buvo gerokai didesnis;
5. **raginame** Pagrindinių teisių agentūrą toliau vykdyti LGBTI asmenų padėties visose gyvenimo srityse apklausas tiek internete, tiek realiame gyvenime, be kita ko, reguliariai renkant aukštos kokybės duomenis, pagrįstus patikimiausiais metodais, kad duomenis būtų galima palyginti laikui bėgant.

LGBTI asmenų apsauga nuo smurto, priekabiavimo ir diskriminacijos

Įsipareigojame:

6. **propaguoti ir remti** visų asmenų visoje ES, įskaitant LGBTI asmenis, pagrindinę teisę būti apsaugotiems nuo smurto, priekabiavimo ir diskriminacijos; **nuolat kovoti su** pagrindinių teisių pažeidimais, įskaitant tokius pažeidimus, nukreiptus prieš LGBTI asmenis, ir **įtraukti** LGBTI asmenų saugumo klausimus į politinę darbotvarkę;
7. **reguliariai stebėti** dabartinę LGBTI asmenų lygybės apskritai ir konkrečiai LGBTI asmenų saugumo padėtį, be kita ko, nagrinėjant atitinkamas Komisijos, Pagrindinių teisių agentūros ir kitų atitinkamų įstaigų bei institucijų pateiktas ataskaitas ir tyrimus, taip sudarant sąlygas forumui siekiant įvertinti pažangą ir keistis nuomonėmis.

Valstybės narės raginamos pagal savo nacionalinę kompetenciją:

8. **užkirsti kelią** visų formų smurtui, priekabiavimui bei diskriminacijai ir užtikrinti, kad nacionalinės administracijos, įskaitant teisėsaugos, teismines institucijas ir lygybės įstaigas, būtų specialiai ir pakankamai pasirengusios apsaugoti ir, kai tinkama, propaguoti pagrindines LGBTI asmenų teises;

9. **apsaugoti** LGBTI asmenis tiek internete, tiek realiame gyvenime nuo neapykantos nusikaltimų, neapykantos retorikos, smurto veiksmų ir žalingos praktikos, įskaitant priverstinės „konversijos praktikos“ taikymą, pavyzdžiui, parengiant metodus, skirtus nustatyti, registruoti ir tirti nusikalstamas veikas, grindžiamas prieš LGBTI nukreipta pozicija, taip pat skatinant aukas ir liudytojus pranešti apie tokias nusikalstamas veikas arba rengiant mokymus teisėsaugos darbuotojams, teisminėms institucijoms, agentūroms ar organizacijoms, teikiančioms paramos aukoms paslaugas, ir kitoms atitinkamoms institucijoms;
10. **kovoti su** sąmokslo naratyvų ir piktavališkos informacijos įtakos, susijusios su LGBTI asmenimis⁴, plitimu ir **apsaugoti** nuo tokių reiškinių nukentėjusius asmenis ir bendruomenes, pavyzdžiui, stiprinant gebėjimus nustatyti užsienio subjektų kišimąsi, manipuliavimą informacija, klaidingą informaciją ir dezinformaciją, užkirsti jiems kelią ir su jais kovoti, tinkamai gerbiant pagrindines teises, įskaitant teisę į saviraiškos ir informacijos laisvę;
11. **užtikrinti tvirtą struktūrą**, kad būtų renkama informacija apie nacionalinės padėties, susijusios konkrečiai su LGBTI asmenų saugumu ir apskritai su LGBTI asmenų lygybe, raidą, pavyzdžiui, pasitelkiant lygybės įstaigas ar kitas kompetentingas įstaigas;
12. **imtis priemonių** siekiant užtikrinti, kad LGBTI asmenys ir žmogaus teisių gynėjai visais lygmenimis galėtų naudotis savo teise į saviraiškos laisvę, taikių susirinkimų laisvę ir asociacijų laisvę nebijodami smurto, priekabiavimo ar kokios nors formos prievartos ar nepagrįstų apribojimų;
13. **atsižvelgti į** padidėjusį poreikį spręsti LGBTI asmenų, taip pat kitų asmenų ar grupių, kurie gali atsidurti labiau pažeidžiamoje padėtyje, saugumo krizių metu klausimą; šis poreikis pabrėžtas, pavyzdžiui, ataskaitose, kuriose nurodoma, kad dėl COVID-19 pandemijos padidėjo neapykantos, smurto ir diskriminacijos LGBTI asmenų atžvilgiu mastas⁵;
14. **apsaugoti** visų asmenų, pabėgusių nuo Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, orumą, žmogaus teises bei pagrindines laisves ir atsižvelgti į padidėjusią pažeidžiamumo riziką, kuri gali kilti visiems LGBTI pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams.

⁴ Be kitų ataskaitų, žr. Europos Parlamento Išorės santykių teminio skyriaus informacinį pranešimą apie prieš LGBTI+ asmenis nukreiptas dezinformacijos kampanijas ES ir užsienio įtaką (PE 653.644), kuriame atkreipiamas dėmesys į tuos reiškinius, kuriuos sukelia ne ES subjektai, įskaitant Rusiją, arba kuriuos tokie subjektai remia ir stiprina.

⁵ Be kitų ataskaitų, žr. „*Violence and discrimination based on sexual orientation and gender identity during the coronavirus disease (COVID-19) pandemic*“ („Smurtas ir diskriminacija dėl seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės koronaviruso ligos (COVID-19) pandemijos metu“) (A/75/258), Jungtinės Tautos, 2020 m.

15. **palankiai vertiname** nuolatinį Komisijos įsipareigojimą užtikrinti LGBTI asmenų lygybę, taip pat jos darbą šiuo tikslu, ir **palankiai vertina** Komisijos 2020–2025 m. LGBTIQ⁶ asmenų lygybės strategijoje pateiktas strategines gaires, įskaitant ramstį dėl saugumo;
16. **pabrėžiame, kad remiame** Komisijos ketinimą užtikrinti šios strategijos ir 2013 m. birželio 24 d. Tarybos parengtų LGBTI asmenų naudojimosi visomis žmogaus teisėmis propagavimo ir gynimo gairių įgyvendinant ES išorės politiką suderinamumą, ir **raginame** vyriausiąjį įgaliotinį bei Komisiją į išorės veiksmus ir toliau integruoti LGBTI asmenų lygybės aspektą, visų pirma saugumo klausimus, ir tos pačios lyties asmenų santykius, kuriems duotas sutikimas, dekriminalizavimą;
17. **pabrėžiame**, jog svarbu užtikrinti, kad LGBTI asmenų saugumo ir vienodo požiūrio į juos klausimai ir toliau būtų sprendžiami šalių kandidačių stojimo derybų proceso kontekste ir stabilizacijos bei asociacijos procese⁷.

Prašome Komisijos:

18. **palaikyti ir intensyvinti pastangas** kaip vieną iš Sąjungos prioritetų užtikrinti LGBTI asmenų apsaugą nuo smurto, priekabiavimo ir diskriminacijos, įskaitant neapykantos retoriką ir neapykantos nusikaltimus; tokios pastangos turėtų padėti valstybėms narėms užtikrinti visapusišką apsaugą nuo tokių incidentų, pavyzdžiui, sudarant palankesnes sąlygas keistis geriausios praktikos pavyzdžiais;
19. **palengvinti** Duomenų apie lygybę pogrupio darbą siekiant parengti gaires dėl duomenų apie LGBTI asmenų lygybę rinkimo ir naudojimo, kurios gali būti naudojamos renkant duomenis apie smurtą, priekabiavimą ir diskriminaciją;
20. **tęsti ir intensyvinti** savo darbą siekiant užkirsti kelią neapykantos retorikos ir smurtinio ekstremizmo turinio LGBTI asmenų atžvilgiu plitimui internete ir su tuo kovoti, pavyzdžiui, pasitelkiant Kovos su neapykantos kurstymu internete elgesio kodeksą⁸, taip pat ES interneto forumo darbą siekiant užkirsti kelią radikalizacijai ir smurtiniam ekstremizmui;

⁶ Čia vartojama santrumpa LGBTIQ, kad būtų teisingai nurodytas Komisijos strategijos pavadinimas.

⁷ Kaip nuolat pabrėžia Komisija ir Taryba, paskiausiai kartą – 2022 m. gruodžio 13 d. Tarybos išvadose dėl plėtros ir stabilizacijos bei asociacijos proceso.

⁸ 2016 m. birželio 30 d. Kovos su neapykantos kurstymu internete elgesio kodeksas.

21. iki 2023 m. pabaigos **pateikti** 2020–2025 m. LGBTIQ⁹ asmenų lygybės strategijos įgyvendinimo laikotarpio vidurio peržiūrą ir po to reguliariai **pranešti** apie padarytą pažangą, taip pat **informuoti** valstybes nares apie visus pokyčius pasitelkiant atitinkamai Nediskriminavimo, lygybės ir įvairovės aukšto lygio grupę ir šių klausimų pogrupį;
22. **užtikrinti** tinkamą finansavimą pilietinės visuomenės organizacijoms, žmogaus teisių gynėjams ir kitiems atitinkamiems subjektams, kurie kovoja su smurtu, priekabiavimu ir diskriminacija visų asmenų, įskaitant LGBTI asmenis, atžvilgiu, taip pat **teikti** finansavimą aukas remiančioms organizacijoms pagal atitinkamas finansavimo programas, pavyzdžiui, Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programą.

Prašome:

23. Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūros (CEPOL) ir Europos teisėjų mokymo tinklo (ETMT) **teikti** valstybėms narėms ekspertines žinias ir paramą, kad jos galėtų dėti daugiau pastangų mokymo apie neapykantos nusikaltimus srityje, kad būtų užtikrintas LGBTI asmenų saugumas;
24. Pagrindinių teisių agentūros **toliau teikti** valstybėms narėms ekspertines žinias ir paramą duomenų rinkimo sistemoms tobulinti gerinant pranešimą apie neapykantos nusikaltimus ir jų registravimą;
25. Pagrindinių teisių agentūros ir Europos lyčių lygybės instituto (EIGE) pagal savo atitinkamus įgaliojimus **toliau teikti** valstybėms narėms pagalbą ir ekspertines žinias, susijusias su duomenų apie LGBTI asmenų padėtį rinkimo rengimu ir įgyvendinimu, taip sudarant palankesnes sąlygas laikui bėgant duomenis palyginti;
26. Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūros (EU-OSHA) **rinkti ir skleisti** žinias ir priemones, skirtas LGBTI asmenų profesinei saugai ir sveikatai gerinti, be kita ko, siekiant apsaugoti darbuotojus nuo smurto, priekabiavimo ir diskriminacijos darbo vietoje.

⁹ Čia vartojama santrumpa LGBTIQ, kad būtų teisingai nurodytas Komisijos strategijos pavadinimas.